

- "Polozhennia pro kredytnu polityku AT KB «Pryvatbank»" [Regulations on the Credit Policy of JSC CB "Privatbank"]. https://static.privatbank.ua/files/Regulation_on_credit_policy_190617.pdf
- Prymostka, L. O. Finansovyi menedzhment u banku [Financial Management in the Bank]. Kyiv: KNEU, 2012.
- Semencha, I. Ye. "Efektyvne upravlinnia kredytnoiu diialnistiu banku: systemnyi pohliad profesiinoho menedzhera" [Effective Credit Activity Management in the Bank: A Systemic View of a Professional Manager]. *Infrastruktura rynku*, no. 34 (2019): 291-297. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct34-42>
- "Valovyi vnutrishnii produkt (VVP) v Ukraini 2020" [Gross Domestic Product (GDP) in Ukraine 2020]. Ministerstvo finansiv Ukrainy. <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/2020/>
- Volkova, N. I., and Kunkel, A. O. "Tendentsii ta osoblyvosti kredytnoi diialnosti vitchyznianskykh bankiv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky" [Trends

- and Peculiarities of Credit Activities of National Banks at the Present Stage of Economic Development]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, no. 1 (2018): 52-63.
- "Zvit pro finansovu stabilnist. Hruden 2019 roku" [Financial Stability Report. December 2019]. Natsionalnyi bank Ukrainy. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-gruden-2019-roku>
- Zinchenko, O. A., and Bondarenko, L. A. "Pryvatbank na kredytnomu rynku Ukrainy" [Privatbank in the Credit Market of Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, no. 9 (2019). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.9.4
- Zveruk, L. A., and Lysenko, T. S. "Upravlinnia kredytnoi diialnistiu bankivskykh ustanov: sutnist, praktyka, napriamy vdoshkonalennia" [Management of Credit Activity of Banking Institutions: Essence, Practice, Directions of Improvement]. *Biznes Inform*. 2019. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-1_0-pages-349_357.pdf

УДК 336.22
 JEL: H20; H21; H71

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

©2020 ГНАТІВ В. А., ЗАМАСЛО О. Т.

УДК 336.22
 JEL: H20; H21; H71

Гнатів В. А., Замасло О. Т. Аналіз ефективності місцевого оподаткування в Україні

Одним із ключових факторів, від якого залежить ефективне функціонування всієї національної економіки, є організація державної системи оподаткування. У сучасних умовах достатній обсяг доходів місцевих бюджетів потрібен для задоволення суспільних потреб населення, вирішення проблем локального характеру на адміністративно-територіальному рівні. Для успішного соціального та економічного розвитку територій необхідна наявність обґрунтованої суми коштів у бюджеті, а також план ефективного використання цих коштів. У результаті дослідження виділено сутність місцевих податків та їхню ефективність. Зазначено, що Податковий кодекс є передумовою виконання завдань податкової реформи та кроком на шляху до створення більш досконалої системи оподаткування. Проаналізовано сучасний стан дохідної бази бюджетів в Україні, динаміку надходжень податків і зборів у доходах бюджету впродовж 2014–2019 рр.; визначено роль місцевих податків у формуванні дохідної частини місцевих бюджетів. Узагальнено результати процесу фінансової децентралізації в Україні, зокрема збільшення повноважень, які можуть передаватися на місцевий рівень з метою підвищення самостійності місцевих бюджетів та вдосконалення міжбюджетних відносин. Досліджено механізм бюджетного вирівнювання, який замінив формулу розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів. Обґрунтовано необхідність подальшого реформування місцевого оподаткування із урахуванням конкурентних переваг та інтересів кожного окремого регіону, оптимізації, розширення бази місцевого оподаткування та права органів місцевої влади щодо встановлення та стягнення місцевих податків та зборів з метою уникнення проблем формування дохідної бази місцевих бюджетів України.

Ключові слова: місцеві податки та збори, децентралізація, доходи місцевих бюджетів, місцеве оподаткування, індекс території.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-10-332-338>

Рис.: 2. Табл.: 2. Бібл.: 13.

Гнатів Вікторія Андріївна – студентка, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: victoriahnativ7@gmail.com

Замасло Ольга Теодорівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет імені Івана Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79001, Україна)

E-mail: olga_zamaslo@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7128-8425>

ResearcherID: <https://www.researcherid.com/S-4632-2019>

Hnativ V. A., Zamaslo O. T. Analyzing the Efficiency of Local Taxation in Ukraine

One of the key factors on which the efficient functioning of the entire national economy depends is the organization of the State taxation system. In today's conditions, a sufficient amount of revenues of local budgets are needed to meet the social needs of the population, to solve problems of local nature at the administrative-territorial level. For the successful social and economic development of territories, it is necessary to have a reasonable amount of funds in the budget, as well as a plan for the efficient use of these funds. As result of the research, the essence of local taxes and their efficiency are allocated. It is specified that the Tax Code is a prerequisite for fulfilling the tasks of tax reform and a step towards creating a more perfect taxation system. The current status of the revenue base of budgets in Ukraine, the dynamics of collections of taxes and fees in budget revenues during 2014-2019 are analyzed; the role of local taxes in the formation of the revenue part of local budgets is defined. The results of the process of financial decentralization in Ukraine are summarized, in particular, the increase of powers that can be transferred to the local level in order to increase the independence of local budgets and improve the inter-budget relations. The mechanism of budget alignment, which replaced the formula for distribution of the volume of inter-budget transfers, is researched. The necessity of further reform of local taxation taking into account the competitive advantages and interests of each individual region, optimization, expansion of the base of local taxation and the right of local authorities to establish and collect local taxes and fees in order to avoid problems of forming the revenue base of local budgets of Ukraine is substantiated.

Keywords: local taxes and fees, decentralization, revenues of local budgets, local taxation, territory index.

Fig.: 2. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 13.

Hnativ Viktoriia A. – Student, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

E-mail: victoriahnativ7@gmail.com

Zamaslo Olha T. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Finance, Money Turnover and Credit, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79001, Ukraine)

E-mail: olga_zamaslo@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7128-8425>

ResearcherID: <https://www.researcherid.com/S-4632-2019>

Одним із ключових факторів, від якого залежить ефективне функціонування всієї національної економіки, є організація державної системи оподаткування. У сучасних умовах достатній обсяг доходів місцевих бюджетів потрібен для задоволення суспільних потреб населення, вирішення проблем локального характеру на адміністративно-територіальному рівні. Для успішного соціального та економічного розвитку територій необхідна наявність обґрунтованої суми коштів у бюджеті, а також план ефективного використання цих коштів.

Проблемам з'ясування сутності місцевих фінансів, механізмам адміністрування та регулювання місцевих податків і зборів приділяють увагу багато вітчизняних економістів, зокрема О. В. Безкровний, П. М. Боровик, О. П. Кириленко, М. А. Козоріз, В. І. Кравченко, І. О. Луніна, В. В. Письменний, Ю. О. Раделицький, І. З. Сторонянська, О. І. Тулай. Сучасними науковцями сформовані основні принципи процесів формування та реалізації податкових доходів місцевих бюджетів. Проте ще і до сьогодні вони не відіграють відчутної ролі у формуванні як доходів місцевих бюджетів, так і загалом фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування.

Метою статті є аналіз ролі місцевих податків і зборів у наповненні бюджетів України в умовах фінансової децентралізації.

Проблема формування доходної бази місцевих бюджетів займає важливе місце в системі відносин між державою й органами місцевого самоврядування та належить до ключових елементів системи управління фінансами держави.

У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» [1] передбачено, що доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних, визначених законом джерел і закріплених у встановленому законом порядку загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів. Тобто в доходній частині місцевого бюджету окремо виділяють доходи, необхідні для виконання власних повноважень, і доходи, необхідні для забезпечення виконання делегованих повноважень органів державної влади.

Відповідно до Бюджетного кодексу України [2] місцевими бюджетами в Україні визнаються: бюджет АР Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування (бюджети територіальних громад сіл та їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах). Дані про кількість таких бюджетів станом на 10 квітня 2020 р. наведено в *табл. 1*.

Кількість місцевих бюджетів України станом на 10.04.2020 р. [3]

Тип місцевих бюджетів	Усього місцевих бюджетів	З них мають взаємовідносини з державним бюджетом
Обласні бюджети, бюджет АРК	25	24
Бюджети міст республіканського/обласного значення	145	109
Районні бюджети	488	448
Бюджети об'єднаних територіальних громад	872	872
Бюджети районів у містах обласного значення	40	0
Бюджети міст районного значення	164	0
Бюджети селищ міського типу	507	0
Бюджети сільрад (сіл)	6597	0
Разом	8838	1453

Місцеве оподаткування еволюціонувало протягом всього періоду незалежності України. Зміни були необхідні для підвищення фіскальної та регулюючої ролей місцевих податків.

Станом на 01.01.2020 р. відповідно до Податкового кодексу в Україні налічується два місцеві податки та два місцеві збори:

- ✦ єдиний податок;
- ✦ податок на майно (плата за землю, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортний податок);
- ✦ туристичний збір;
- ✦ збір за місця для паркування транспортних засобів.

Розширення дохідної бази місцевих бюджетів за рахунок реформатування податкових джерел, перегляду механізму бюджетного вирівнювання та введення нових трансфертів сприяло збільшенню фінансового ресурсу органів місцевого самоврядування.

Те, з чого складаються місцеві бюджети, – форми накопичення ресурсів бюджетів міст – залежать від системи господарювання та її методів, завдань, що розв'язує суспільство в певний період свого існування. Комплекс усіх типів доходів місцевих бюджетів, які виникають різним чином, їхнє взаємопов'язане використання створює систему доходів місцевих бюджетів. Вона вирішує не тільки фіскальні, але й регулюючі завдання: стимулювання виробництва та підвищення його ефективності, гарантування соціального захисту населення та прогрес соціальної сфери.

Як економічна категорія доходи місцевих бюджетів виражають сферу економічних відносин суспільства, яка пов'язана з формуванням,

розподілом і використанням фінансових ресурсів регіонального рівня, що використовуються місцевими органами влади для забезпечення поточних і перспективних завдань розвитку регіону [4].

Аналізуючи проблеми формування дохідної бази місцевих бюджетів України, а також розглядаючи теорії та роботи щодо побудови бюджетних систем у країнах із ринковою економікою, можна побачити, що наявна фінансова незалежність місцевих бюджетів має достатній перелік серйозних недоліків [5].

Ми погоджуємося з думкою Н. Б. Татарин і В. В. Войтович, що місцеві органи влади повинні володіти задовільним обсягом фінансових ресурсів для своєчасної реалізації функцій і завдань, що на них покладені відповідно до теоретичних засад функціонування бюджетної системи країн, але вважаємо, що в Україні існують проблеми, пов'язані з функціонуванням місцевих бюджетів як самостійних фінансових одиниць. В основному – через недостатнє фінансування потреб розвитку місцевого самоврядування [6].

Надходження місцевих бюджетів нині практично наполовину складаються з трансфертів із державного бюджету, через що органи місцевого самоврядування втрачають реальну здатність здійснювати управління соціально-економічним розвитком територій. Високий рівень дотаційності місцевих бюджетів і залежність територіальних громад від розподілу по вертикалі не дають можливості самостійно здійснювати бюджетний процес на місцевому рівні та посилюють централізацію бюджетних ресурсів [7].

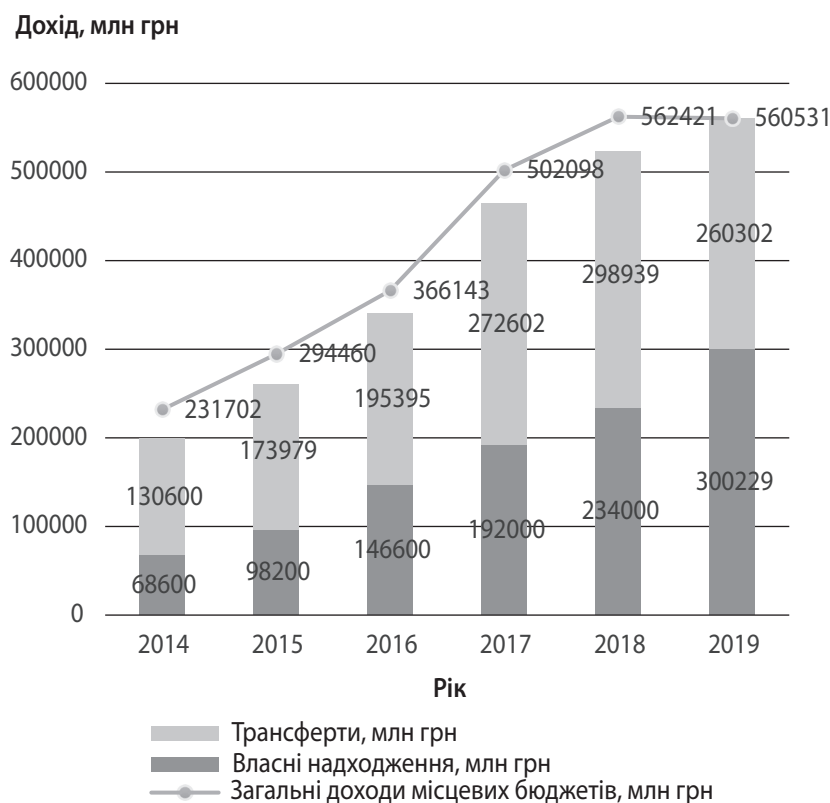
Упродовж 2014–2019 рр. у структурі власних доходів загального фонду місцевих бюджетів

понад 90% належить податковим надходженням, динаміку доходів місцевих бюджетів наведено на *рис. 1*. Водночас у формуванні загальної суми доходів місцевих бюджетів з введенням освітньої та медичної субвенцій суттєво зросла роль трансфертів. Майбутня політика міст має спрямовуватися на зменшення трансфертів з боку держави та підвищення рівня автономності місцевого бюджету за рахунок раціонального його наповнення місцевими податками та зборами.

енерго- та теплоефективності тощо) є одним із вирішальних факторів залучення інвестиційних ресурсів у громади.

Останніми роками в Україні модернізовано систему управління місцевими фінансами шляхом прийняття нормативно-правових актів у зв'язку із наявними процесами фінансової децентралізації.

Зміни, які запроваджуються протягом періоду дії Податкового кодексу, позитивно впли-

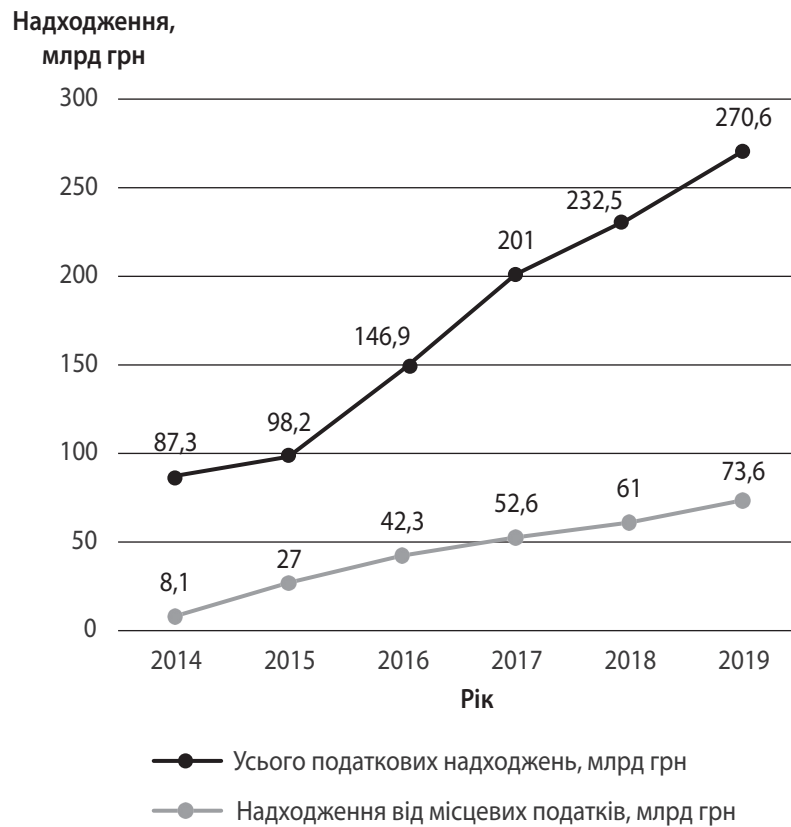
Рис. 1. Динаміка доходів місцевих бюджетів упродовж 2014–2019 рр.

Джерело: складено та доповнено на основі даних [8].

У результаті фінансової децентралізації в Україні останніми роками відбувається поступове зростання обсягів видатків місцевих бюджетів на економічну діяльність. Формування спроможних територіальних громад вимагає фінансового забезпечення їх розвитку. Важливим кроком у цьому напрямі стало державне фінансування оновлення та розбудови інфраструктури громад як однієї з основних умов для реалізації інших завдань. Але в основному немає проектів, спрямованих на економічний розвиток територіальних громад. Варто зауважити, що спрямування чималих фінансових ресурсів на розвиток і модернізацію інфраструктури (капітальний ремонт доріг, забезпечення

вають на стан місцевого оподаткування. Надходження місцевих податків і зборів до доходної частини місцевих бюджетів щорічно збільшуються (*рис. 2*). Це обумовлено: суттєвим збільшенням надходжень податку на майно; зміненням критеріїв спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності; збільшенням кількості платників єдиного податку, а саме – фізичних осіб. Вищезазначені зміни привели не лише до збільшення надходжень місцевих податків і зборів в абсолютному вираженні, але й до збільшення питомої ваги місцевих податків і зборів у доходах місцевих бюджетів та ВВП України [9].

З початку фінансової децентралізації доходи місцевих бюджетів стрімко зростають: якщо у

Рис. 2. Динаміка податкових надходжень місцевих бюджетів України у 2014–2019 рр.

Джерело: складено та доповнено на основі [8].

2014 р. їх обсяг становив 68,6 млрд грн, то у 2018 р. вони зросли майже в 4 рази і становили 229,8 млрд грн. За даними Міністерства фінансів, за 2019 р. до загального фонду місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) надійшло 275 млрд грн. Це на 17,6%, або на 41 млрд грн більше, ніж за 2018 р.

Динаміка надходжень до бюджетів ОТГ випереджає темпи зростання доходів по інших рівнях місцевих бюджетів. Разом із цим, темп зростання власних доходів 366 ОТГ (утворених у 2015–2016 рр.), які у 2017 р. вже отримували зарахування 60% ПДФО до своїх бюджетів, становить +19,8% (+1,8 млрд грн).

Надходження плати за землю у 2019 р. становили 32,8 млрд грн, що на 20,2%, або на 5,5 млрд грн більше, ніж у 2018 р. Найнижчий приріст плати за землю мають Полтавська (+9,6%), Запорізька (+10,4%) області та м. Київ (+9,7%).

Надходження податку на нерухоме майно у 2019 р. склали 4,9 млрд грн, що на 34,3%, або на 1,3 млрд грн більше, ніж у 2018 р. Надходження єдиного податку за 2019 р. склали 35,2 млрд грн, що на 19,3 %, або на 5,7 млрд грн більше, ніж за 2018 р. [11].

З 2015 р. в Україні здійснюється активна розбудова місцевого самоврядування в рамках затвердженої державою фінансової децентралізації, яка передбачає новий механізм міжбюджетного розподілу коштів і суттєві зміни в розподілі джерел формування дохідної бази центрального та місцевих бюджетів на користь останніх. Трансформації в системі бюджетного розподілу коштів України спрямовані на зростання власних коштів місцевих бюджетів, які мають формуватися переважно за рахунок податкових надходжень через механізм місцевого оподаткування [10].

Позитивним аспектом впровадженої бюджетної децентралізації є визначення нового механізму бюджетного регулювання та вирівнювання, який стимулює місцеві громади нарощувати власну дохідну базу. Механізм розрахунку базової дотації залежить від індексу податкоспроможності території, який визначається як співвідношення обсягу надходжень відповідного податку (податку на доходи фізичних осіб і податку на прибуток) на 1 жителя до середнього значення по Україні [9]. Значення індексу території та відсоток дотації, який надається місцевому бюджету, наведено в *табл. 2*.

Таблиця 2

Значення індексу території та відсоток дотації [9]

Значення	Дії
> 1,1	50% обсягу перевищення скеровується до державного бюджету у вигляді реверсної дотації; 50% залишається у розпорядженні місцевої ради
< 0,9	Базова дотація місцевому бюджету надається в розмірі 80%
$0,9 < x < 1,1$	Місцевий бюджет не дістає дотації

Звичайно, зважаючи на те, що місцеві органи влади не можуть мати повної фінансової незалежності, постає потреба в їх додатковому фінансуванні, яке реалізовується за рахунок системи трансфертів. Науково підтверджено, що між обсягами міжбюджетних трансфертів і динамікою ВВП, доходами на душу населення й обсягами промислового виробництва існує обернена залежність. Це свідчить про те, що отримані на місцях дотації використовуються недостатньо ефективно. Така ситуація пов'язана з тим, що:

- 1) місцеві органи влади суворо не відповідають за неефективне використання отриманих фінансових ресурсів;
- 2) на підвідомчих рівнях немає стимулів до економічного розвитку, оскільки розрив між доходами та видатками, утворений внаслідок недостатнього розміру власних надходжень, буде покрито за рахунок трансфертів з бюджету вищого рівня [12].

Таким чином, зазначене вище призводить до повільного, але постійного зростання загального рівня дотаційності місцевих бюджетів і збільшення дисбалансів у розвитку регіонів. Диференціація економічного розвитку регіонів призводить до соціальних конфліктів та політичної нестабільності, як наслідок – тягар проблем, котрі нагромадилися, позначається на розвитку регіонів, у результаті – посилюється дисонанс між тими завданнями, що покладаються на місцеві органи самоврядування та місцеві органи виконавчої влади, та їхніми фінансовими можливостями [9].

Зауважимо також, що з моменту встановлення відсотка податку на доходи фізичних осіб, який включають до бюджетів органів місцевого самоврядування в розмірі 60%, пройшло більше 5

років, з того часу (особливо – з 2017 р.) на органи муніципалітету перекладено цілу низку делегованих повноважень без затвердження відповідного фінансового ресурсу для їх виконання [13].

Аналіз розмежованих повноважень органів місцевого самоврядування в рамках Концепції щодо внесення змін до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації» свідчить, що обсяг повноважень органів місцевого самоврядування весь час розширюється, проте про збільшення бази джерел для виконання покладених на них повноважень мова поки що не йде.

Також потрібно вдосконалювати механізм горизонтального вирівнювання податкоспроможності бюджетів місцевого самоврядування. Тому Асоціація ОТГ попросила взяти до уваги аргументи, викладені у листі від 26.03.2020 р. № 0111 і врахувати їх під час розрахунків показників місцевих бюджетів на 2021 р. [13].

ВИСНОВКИ

Отже, проаналізувавши стан доходів місцевих бюджетів України, можемо зробити висновки про недостатню ефективність місцевого оподаткування, що вимагає його подальшого реформування з урахуванням: конкурентних переваг та інтересів кожного окремого регіону; оптимізації, розширення бази місцевого оподаткування; розширення права органів місцевої влади щодо встановлення та стягнення місцевих податків і зборів у сучасних умовах розвитку економіки. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>
4. Тулай О., Тріпак М. Тенденції формування доходів місцевих бюджетів. *Світ фінансів*. 2011. № 4. С. 91–100. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/572/580>
5. Раделицький Ю. О. Місцеві бюджети в контексті фінансової децентралізації в Україні: дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08. Львів, 2019. 434 с.
6. Татарин Н. Б., Войтович В. В. Місцеві бюджети як фінансова база місцевого самоврядування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 11. С. 159–162. URL:

- http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/11_2017ua/37.pdf
7. Марюга Д. О., Тулуш Л. Д. Формування доходної бази місцевих бюджетів в умовах фінансової децентралізації // *Держава, регіони, підприємство: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку* : матеріали міжнародної конференції (м. Київ, 21–22 листопада 2019 р.). Київ : Університет «КРОК», 2019. С. 288–291.
  8. Звітність // Державна казначейська служба України. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>
  9. Маренич О. М. Система доходів місцевих бюджетів та її розвиток (на прикладі відповідного бюджету). *Економічний простір*. 2019. № 143. С. 109–120. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2897/Marenich.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
  10. Волкова О. Г. Фіскальна ефективність місцевого оподаткування в Україні. *Гроші, фінанси і кредит*. 2019. № 28. С. 263–269. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/28_2019_ukr/41.pdf
  11. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua>
  12. Мартинюк І. В., Богатирьова Є. М. Місцеве оподаткування в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економіка та держава*. 2019. № 6. С. 27–31. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.6.27
  13. Асоціація звернулася до Уряду та Мінфіну щодо проблемних питань бюджетів ОТГ у 2020–2021 роках // Асоціація об'єднаних територіальних громад. 28.07.2020. URL: <https://hromady.org/асоціація-отг-звернулася-до-уряду-та-м/>
- REFERENCES**
- “Asotsiatsiia zvernulasia do Uriadu ta Minfinu shchodo problemnykh pytan biudzhetiv OTG u 2020-2021 rokakh” [The Association Appealed to the Government and the Ministry of Finance on Problematic Issues of OTG Budgets in 2020-2021]. Asotsiatsiia obiednanykh terytorialnykh hromad. July 28, 2020. <https://hromady.org/асоціація-отг-звернулася-до-уряду-та-м/>
- “Detsentralizatsiia v Ukraini” [Decentralization in Ukraine]. <https://decentralization.gov.ua>
- Derzhavnyi veb-portal biudzhetu dlia hromadian. <https://openbudget.gov.ua/>
- [Legal Act of Ukraine] (1997). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2010). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
- Marenych, O. M. “Systema dokhodiv mistsevykh biudzhetiv ta yii rozvytok (na prykladi vidpovidnoho biudzhetu)” [The System of Local Budget Revenues and Its Development (On the Example of the Relevant Budget)]. *Ekonomichnyi*
- prostir. 2019. <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2897/Marenich.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Mariuha, D. O., and Tulush, L. D. “Formuvannia dokhodnoi bazy mistsevykh biudzhetiv v umovakh finansovoi detsentralizatsii” [Formation of the Revenue Base of Local Budgets in Terms of Financial Decentralization]. *Derzhava, rehiony, pidpriemnytstvo: informatsiini, suspilno-pravovi, sotsialno-ekonomichni aspekty rozvytku*. Kyiv: Universytet «KROK», 2019. 288-291.
- Martyniuk, I. V., and Bohatyryova, Ye. M. “Mistseve opodatkovannia v Ukraini: suchasnyi stan ta perspektivy rozvytku” [Local Taxation in Ukraine: Current State and Development Prospects]. *Ekonomika ta derzhava*, no. 6 (2019): 27-31. DOI: 10.32702/2306-6806.2019.6.27
- Radelytskyi, Yu. O. “Mistsevi biudzhetv v konteksti finansovoi detsentralizatsii v Ukraini” [Local Budgets in the Context of Financial Decentralization in Ukraine]: *dys. ... d-ra ekon. nauk* : 08.00.08, 2019.
- Tataryn, N. B., and Voitovych, V. V. “Mistsevi biudzhetv yak finansova baza mistsevoho samovriaduvannia” [Local Budgets as Financial Basis of Local Self-Government]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu*. 2017. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/11_2017ua/37.pdf
- Tulai, O., and Tripak, M. “Tendentsii formuvannia dokhodiv mistsevykh biudzhetiv” [Trends in the Formation of Local Budget Revenues]. *Svit finansiv*. 2011. <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/572/580>
- Volkova, O. H. “Fiskalna efektyvnist mistsevoho opodatkovannia v Ukraini” [Fiscal Efficiency of Local Taxation in Ukraine]. *Hroshi, finansy i kredyt*. 2019. http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/28_2019_ukr/41.pdf
- “Zvitnist” [Reporting]. Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy. <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu>